

Ministar Božinović i osječka policija štite sebe, a žrtva femicida im je samo broj

Sanja Kastratović i Maja Celing Celić

Dvadesetogodišnja studentica **Mihaela Berak ubijena je** 20. rujna 2023. u Osijeku, za što Državno odvjetništvo tereti 27-godišnjeg policajca. No policija nije tako komunicirala s javnošću, dapače, iznosili su nagađanja, mijenjali izjave i išli na ruku ubojici, zbog čega su u Osijeku organizirani prosvjedi. O tome što se sve događalo razgovaramo s organizatoricama prosvjeda **Majom Celing Celić** i

Sanjom Kastratović. Obje su aktivistkinje, feministkinje i majke kćeri.
ponedjeljak, 20. studenoga, dva mjeseca od ubojstva, najavljuju naredni prosvjed u Osijeku **u 16:30 na Trgu slobode.**

U Osijeku ste pokrenuli neformalnu građansku inicijativu Kava za ženska prava, što su zapravo protestna okupljanja motivirana policijskim postupanjem u slučaju ubojstva vaše sugrađanke Mihaele Berak. Što vas je sve razljutilo?

Maja: Prvo što nas je razljutilo bilo je to što se uopće dogodilo da jedan policajac izvan službe, **Marko Smažil,** ubije mladu, 20-godišnju djevojku, studenticu, osobu pred kojom je bio čitav život. Činjenica da se takvo što uopće događa u našem gradu, a onda i misao da se to može dogoditi bilo kome od nas, našim kćerima.

Sve je dobilo novu, neshvatljivu i zastrašujuću dimenziju kada je iz PU Osječko-baranjske prvo neslužbeno došla informacija o tome da se Mihaela ubila. Mene osobno je to jako pogodilo. Sve sam vrijeme mislila o njezinim roditeljima i stavljala se u njihovu kožu. Saznaš da ti je dijete ubijeno, da ga više nema, a onda čitaš naklapanja da se ubila sama. Izgubiš dijete na ovako svirep način, ne znaš što se dogodilo, ali čitaš da se ubila. Ne mogu niti zamisliti kako su se u tome trenutku beznadno, izgubljeno i tjeskobno osjećali njezini mama i tata.

Ubrzo nakon toga stigla je službena informacija iz policije da je vjerojatno došlo do opaljenja sigurnosnog metka. Javnost pojma nema što to uopće znači, a kamoli roditelji. Naravno, već se tada počelo govoriti o zataškavanju. Iduća informacija bila je da je Smažil čistio pištolj i slučajno opalio. U međuvremenu čitamo poruke između Mihaele i njezinih prijateljica. Zamišljam kako je Mihaela možda prvi puta došla kod njega u stan, a on, eto, uzeo pištolj da ga čisti. Imala sam cijelu sliku u glavi i pokušavala shvatiti neshvatljivo. Iz medija saznajemo i to da policija sve vrijeme javnost informira o slučaju na

temelju onoga što im je Marko Smažil rekao, a prva njegova izjava je bila laž. Čovjek se pita zar je moguće da su toliko glupi i bezobrazni da su mislili da će to itko povjerovati? Ali, to im nije bilo dovoljno.

Posljednja, četvrta izjava načelnika Ladislava Becea na sjednici Gradskog vijeća je bila ta da se, prema onome što su oni zaključili, Smažil „malo hvalio“ i pokazivao novu futrolu za službeno naoružanje – vadio je pištolj, vadio je streljivo i vraćao, repetirao pištolj te je u jednom trenutku, najvjerojatnije zbog lošega baratanja oružjem, došlo je do opaljenja streljiva, koje je pogodilo djevojku. *Najvjerojatnije?! Iz kože sam htjela iskočiti.* Toliko bezočnih laži, toliko beskrupuloznosti policije, naročito načelnika Ladislava Becea koji je bio u stanju iznositi svoje pretpostavke kako bi, očito, zataškao ubojstvo ili barem umanjio Smažilovu krivnju. I da ne zaboravim, sve to vrijeme se policija niti jednom nije obratila roditeljima. Ne javno, nego osobno.

Ministar unutarnjih poslova Davor Božinović je izjavio da nije bilo policijskog zataškavanja u Osijeku, vi se očito ne slažete?

Maja: Ministru Božinoviću ovo je samo broj, slučaj, ne ljudski život koji ima godine, ime i prezime, obitelj, prijatelje. Ministar Božinović tom izjavom štiti sebe i svoju fotelju jer je svjestan tko je sve i na koji način zaposlen u policiji. Svjestan je koliko su niski kriteriji za zapošljavanje u policiji, tko sve nosi oružje, tko se sve i na koji način ophodi sa žrtvama. Ministar Božinović je svjestan koliko su mu ljudi malo plaćeni i pod kojim uvjetima rade i jedino što on može i hoće napraviti je da zaštiti tamo nekog Marka Smažila, kojemu u policiji nije niti bilo mjesto.

Kako objašnjavate da ministar štiti ubojicu?

Maja: Tako kupuje mir među policajcima. Ušutkava ih. Tako da steknu dojam da imaju njegovu zaštitu. Međutim, to je samo kupovina vremena jer je pitanje trenutka kada će sva istina izaći van, a onda će i

ministar morati preuzeti odgovornost. Najjednostavnijim guglanjem možete lako povezati konce i ako niste iz Osijeka. Naime, Marko Smažil bio je i vatrogasac. Stan u kojem je živio je u vlasništvu DVD-a, dobio ga je na korištenje. Njegov je otac zamjenik zapovjednika Javne profesionalne vatrogasne postrojbe.

Mihaelu nije ubio samo Marko. Mihaelu je ubio sustav, korumpiran i pokvaren, koji je u stanju zaposliti preko veze osobu na mjesto za koje očito nije sposoban. Sustav koji ima ministra koji je neki dan komentiravši situaciju s migrantima izjavio da je “prema istraživanjima koja provode neovisna međunarodna tijela, Hrvatska po cijelom nizu parametara najsigurnija zemlja u Europi, a po zadnjem istraživanju na globalnoj razini 14. najsigurnija država u svijetu.” Sigurni smo od migranata, ali žene ubijaju policajci, koji pritom i lažu, zataškavaju, a onda o svemu šute već mjesec i pol dana. Sustav koji ima državni organ reda i mira koji je četiri puta “nespretno komunicirao”, kako se opravdavaju za laži sve vrijeme. Sustav koji nije u stanju izgovoriti “ni mu ni bu” mjesec i pol dana nakon svega.

Obratite se se sa svojim zahtjevima osječkoj policiji, gradonačelniku, županu. Tražile ste i smjene. Jeste li dobile ikakve odgovore?

Maja: Nismo. Zvale smo ih na dva prosvjeda. Iz policije smo dobile samo automatski odgovor da je mail zaprimljen. Gradonačelnik **Ivan Radić** nije niti riječ rekao o svemu. Župan **Ivan Anušić** je na press konferenciji o požaru u tvornici Drava International, na pitanje zašto se nije odazvao na prosvjed 7. listopada, izjavio da za prosvjed nije znao, da nije pozvan, da je Hrvatska demokratska zemlja i da se problemi ne rješavaju na ulici. Županu je poziv na prvi prosvjed poslan na dvije službene adrese, a na drugi, na koji se također nije odazvao, na tri službene mail adrese, pa se ja pitam tko su ljudi zaposleni oko njega da nisu u stanju informirati ga što se događa u centru njegove

županije, u njegovom gradu, proslijediti mu mail, instruirati ga što da napravi u tom slučaju.

Obitelji Berak bi značilo da im je netko od njih barem izrazio sućut. Nas zanima imaju li dovoljno kućnog odgoja da 20. studenog, kada budemo organizirale još jedan prosvjed, dakle točno dva mjeseca od ubojstva, kažu jednu od četiri čarobne riječi koje znaju i djeca u vrtiću: "Oprostite što vam do sada nismo izrazili sućut, žao nam je što je policajac Marko Smažil ubio vašu kći, sestru, rođakinju, prijateljicu, sugrađanku Mihaelu Berak. Napraviti ćemo sve da slučaj bude jasan kao suza." Imat će prilike, bit će pozvani i ovoga puta.

Foto: srednja.hr

Čime će se baviti udruga Adela koju ste odlučile pokrenuti, a koja će biti prva feministička udruga u Osijeku, je li tako?

Sanja: Udruga Adela, za koju je osnivačka skupština održana 11. studenoga 2023., prva je feministička udruga u Osijeku i bavit će se zagovaranjem ženskih ljudskih prava, borbom protiv mizoginij i seksističkih stavova društva, borbom za prevenciju i ozbiljno kažnjavanje femicida, za edukaciju i postupanje policije i ostalih službi s poštovanjem prema žrtvama rodno uvjetovanog nasilja. Bavit ćemo se edukacijom cjelokupne javnosti o rodno uvjetovanom nasilju, ukidanjem patrijarhalnih ostataka, koji uključuju hijerarhijske modele upravljanja te će zagovarati demokratizaciju društva na način da osvijesti građane o njihovim pravima direktnog sudjelovanja u donošenju odluka koje ih se tiču. Udruga će svojim primjerom pokazivati da je direktno demokratsko i horizontalno odlučivanje kvalitetnije od vertikalnog i hijerarhijskog.

Udruga je nazvana po Adeli Pavošević. Mnogi ne znaju da se radi o osječkoj heroini radničkog pokreta.

Sanja: Adela Pavošević istaknula se svojim djelovanjem za prava radnica i radnika u vremenu između dva svjetska rata, u vremenu kad žene još nisu imale pravo glasa, u vrijeme ogromne državne represije nad svakom naznakom slobodnog razmišljanja. Adelu Pavošević u literaturi se naziva "osječkom Rosom Luxemburg". Bila je sjajna govornica koja se neustrašivo borila za prava potlačenih, zbog čega je više puta bila i hapšena. U neko ranije vrijeme jedno osječko naselje nosilo je njezino ime, no onda je to ime postalo politički nepodobno pa sada više nije tako. Nasreću, vraćamo polako postavke u glavama na opciju normalno, pa ime Adele Pavošević, koja je djelovala u sklopu tada ilegalne komunističke partije, više nije blasfemija spomenuti.

Pročitajte i ostale tekstove temata:

- **Što ostaje poslije femicida?**
- **Za Mihaelu Berak**
- **Dunja Bonacci Skenderović: Mediji se tek površno bave problematikom femicida**

Tekst je nastao uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije temeljem Programa ugovaranja novinarskih radova u elektroničkim publikacijama.

femicid

feminizam

osijek

politika

Barbara Matejčić

